

Vandas plan mot mobbning

En animerad video om planen är snart tillgänglig som inbäddat innehåll

Denna plan styr det mobbningsförebyggande arbetet inom alla serviceområden vid Vanda stads verksamhetsområde för fostran och lärande, det vill säga vid varje enhet inom småbarnspedagogiken och i skolor och läroanstalter på andra stadiet. Inom serviceområdena utarbetar vi, baserat på Vandas plan mot mobbning och andra styrande dokument, en konkret plan som passar vår egen lärmiljö. Vi säkerställer att personal, vårdnadshavare och studerande är medvetna om de metoder som används för att förebygga och ingripa i mobbning.

Planen har uppdaterats hösten 2025, utgående från en omfattande helhet av utvärderingsuppgifter insamlad från barn, unga, vårdnadshavare, personal från olika serviceområden samt den senaste forskningen om mobbningsförebyggande arbete. Utifrån denna helhet erbjuder vi utbildning för personalen för att stärka kompetensen i det mobbningsförebyggande arbetet.

I denna text kallas enheter inom småbarnspedagogiken samt i skolor och läroanstalter på andra stadiet kort och gott enheter. På motsvarande sätt kallas barn, unga och vuxenstuderande i dessa lärmiljöer för studerande.

Definition av mobbning

Mobbning är att en individ eller grupp avsiktligt och upprepade gånger förolämpar, skadar eller diskriminerar en och samma person, som på grund av en ojämlik makt- eller styrkerelation har svårt att försvara sig. Dessa kännetecken skiljer mobbning från exempelvis gräl eller en enskild våldssituation. Det avgörande är varje individs egen upplevelse av att vara utsatt för mobbning. Det är viktigt med tidigt ingripande och att situationen tas på allvar, även om rollerna i mobbningen är oklara eller det handlar om en enskild konfliktsituation. Om man inte ingriper i kränkande beteende kan det leda till mobbning.

Mobbning kan vara psykisk, fysisk eller social, såsom uteslutning ur en grupp. Den kan också förekomma på nätet. Mobbning kan innefatta psykiskt och/eller fysiskt våld och/eller trakasserier, och handlingarna kan uppfylla kriterierna för brott. Exempel på sådana är misshandel, förföljelse, ärekränkning och olaga hot. Att bli utsatt för mobbning kränker den studerandes grundläggande rätt till frihet, integritet och trygghet, och medför många negativa och ofta långvariga konsekvenser för utvecklingen. Därför förebygger vi mobbning och ingriper omedelbart i de fall som

kommer fram.

Mobbning är i hög grad ett gruppfenomen, där gruppens medlemmar och normer har stor inverkan. Mobbing är ofta en serie händelser som uppstår gradvis och som ibland är svåra att upptäcka. Därför är det centralt i det mobbningsförebyggande arbetet att observera och förstå de studerandes sociala relationer. Det är viktigt att bygga en trygg verksamhetskultur där de studerande vet vem de kan vända sig till när de upplever eller bevittnar mobbing och vågar samt kan föra situationen på tal.

Åtgärder som förebygger mobbing

Vi stärker den sociala gemenskapen och främjar positiv växelverkan

Beteende är något man lär sig i samspel med andra. Omtänksam kommunikation och en känsla av tillhörighet i gemenskapen motverkar mobbing. Vi satsar på positivt och respektfullt samspel mellan de studerande, bland personalen och mellan personalen och de studerande. Vi bygger en verksamhetskultur som stödjer kamratrelationer där inget kränkande beteende accepteras och ingen utesluts ur gruppen. Vi stödjer varje barn, ungdom och vuxenstuderande att ingå i sin gemenskap och vara en fullvärdig medlem i den. Vi fäster särskild uppmärksamhet vid studerande i en utsatt position.

I grundskolan använder vi (som en del av gemensamma planer som styr arbetet) en årsklocka för välbefinnande och en plan för välbefinnande för att stärka och undervisa i emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter. För personalen ordnas utbildning i att främja välbefinnandet, i emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter och förebyggande av och ingripande i mobbing.

Vi bygger pedagogisk trygghet genom att komma överens om gemensamma regler och genom gruppbildning

Förekomsten av mobbing påverkas av kvaliteten på växelverkan samt gruppens dynamik och hierarki. Eftersom mobbing är ett fenomen som är kopplat till gruppen och gemenskapen är det centralt att påverka de normer som styr verksamheten och grupprocesserna i det förebyggande arbetet.

Vi påverkar normerna genom att tillsammans med studerande utforma gemensamma regler. Delaktighet i att skapa regler gör att studerande engagerar sig i att följa dem i vardagen. Gemensamma värderingar och attityder kopplas till vardagens handlande genom att principerna för ett [tryggare rum \(Webbsidan Tryggare rum\)](#) sammanställs tillsammans med de studerande. Vi stärker tillämpningen av gemensamma regler systematiskt och på ett positivt sätt, till exempel genom metoder inom Pro-verksamheten och vi lyfter fram reglerna som en del av vardagen så att de konkretiseras i praktiken och bidrar till att bygga en trygg lärmiljö.

Att en klass eller grupp utvecklas till en fungerande och samarbetsinriktad helhet kräver tid och att man bekantar sig med varandra. Gruppbildning är en kontinuerlig process som sker under hela verksamhetsåret eller läsåret och som vi genomför planerat och regelbundet i enhetens vardag. Vid gruppbildningen stödjer vi medvetet ett tryggt och positivt samspel mellan de studerande. Vi fäster särskild uppmärksamhet vid övergångsskeden och förändringar i gruppens struktur. Vi ägnar oss också åt gruppbildning i samarbete med ungdomsservicen och/eller andra samarbetsparter. Inom den grundläggande utbildningen träffar elev- och studerandevårdens anställda de studerande som börjar på sjunde klass och på andra stadiet i olika grupper, och samtalsteman är bland annat välbefinnande, psykisk hälsa och hur mobbning påverkar välbefinnandet.

Vi engagerar studerande och vårdnadshavare i att bygga upp det gemensamma välbefinnandet

Vi hjälper de studerande att aktivt delta i planeringen, genomförandet, utvecklingen och utvärderingen av det gemensamma arbetet för välbefinnande. Genom att stärka delaktighet och samverkan påverkar vi gemenskapens normer och hjälper de studerande att få positiva erfarenheter av att hjälpa varandra och av att kunna påverka skapandet av en trygg gemensam lärmiljö. Vi engagerar studerande på ett sätt som passar vår verksamhetsmiljö: till exempel är metoder inom vänelevs-, fadder-, och tutorverksamheten former av samverkan och delaktighet som främjar välbefinnande, förebygger mobbning och hjälper till att utreda mindre konflikter. Vi stödjer de studerandes delaktighet i vardagen genom att bygga en trygg lärmiljö (till exempel med hjälp av gemensamma regler och gruppbildning), där alla har möjlighet att göra sin röst hörd. Någon slags kamratmedlingsmodell kan också tillämpas i enheterna. [På webbsidan om skolungdomsarbete](#) hittar du bland annat en presentationsvideo och en utbildningsinspelning om crew-verksamheten.

Vi bygger gemensamt välbefinnande också i samarbete med vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna känner sitt eget barn bäst, lägger märke till mycket och påverkar barnets beteende med sina attityder och sitt beteende, också när det gäller mobbningsbeteende. Vårdnadshavarnas delaktighet och synlighet i vardagen (till exempel delaktighet i gemensamma spelregler) bygger en gemenskap som tillsammans motverkar utanförskap och mobbning. [På webbsidan Samarbete mellan hem och lärande](#) finns samlad information om målsättningar och praktiska former för samarbetet.

Vi mäter välbefinnandet

Med hjälp av enkäter följer vi regelbundet upp information om välbefinnandet. Vi analyserar den insamlade informationen och använder den i arbetet med att förebygga och åtgärda mobbning. Exempel på enkäter: [Enkäten Hälsa i skolan](#), [Finbarn](#), Kiva skola-enkäten och enheternas egna enkäter.

Åtgärder för ingripande i mobbning

Vi ingriper enligt gemensamt överenskomna handlingsmodeller

Arbetet mot mobbning blir mer effektivt när det bygger på tydliga och gemensamma handlingssätt. De gemensamma handlingssätten utformas på följande sätt:

1. **Vandas plan mot mobbning** utgör grunden för gemensamma handlingssätt på stadsnivå.
2. **Planen för att skydda elever/barn mot våld, trakasserier och mobbning** (som bilaga till elevvårdsplanen) styr mer detaljerat förebyggande och åtgärdande processer inom grundskolorna, läroanstalterna på andra stadiet och förskoleundervisningen.
3. **Varje enhets egen plan för förebyggande av och ingripande i mobbning** bygger på ovan nämnda dokument. I den dokumenterar vi gemensamt överenskomna konkreta handlingssätt och ansvar inom vår enhet. I planen beaktar vi betydelsen av att vårdnadshavarna deltar aktivt. Vi säkerställer att både personal, vårdnadshavare och studerande är medvetna om de sätt på vilka mobbning hanteras och utreds inom enheten.

Vi ingriper omedelbart och stärker kompetensen i att upptäcka mobbning

I småbarnspedagogiska enheter, skolor och läroanstalter ingriper vi alltid i beteende som är respektlöst, olämpligt eller sårande. Vi tar konflikter mellan studerande på allvar och börjar utreda och följa upp dem enligt gemensamt överenskomna handlingssätt (se föregående stycke). I situationer där mobbning i skolan uppfyller kriterierna för ett brott gör vi, utöver en barnskyddsanmälan, även en polisanmälan.

Det är viktigt att upplevd mobbning inte förblir osynlig för personalen. Vi observerar gruppen och den interaktion som sker inom den. Vi för mobbningen som fenomen på tal och stärker både de studerandes och gemenskapens förståelse och förmåga att ingripa. Vi säkerställer att varje barn, ungdom, vårdnadshavare och vuxenstuderande känner till de olika sätt att lyfta fram mobbning som finns inom vår verksamhetsenhet. Ett exempel är brevlådor där studerande kan lämna en anmälan om mobbning. Inom den grundläggande utbildningen använder vi den elektroniska tjänsten Someturva där studerande i årskurs 3-9 kan anmäla mobbning som sker på sociala medier och be om hjälp. Enheternas personal har möjlighet att använda [stödmaterial som hjälp vid samtal om svåra ämnen](#).

Vi stärker personalens kompetens i att ingripa i mobbning, både inom enheten och på stadsnivå, genom att utbilda och informera.

Vi följer upp, påverkar gruppens dynamik, tryggar den studerandes vardag och erbjuder stöd i efterhand

Ett effektivt arbete mot mobbning består av ihärdiga insatser i vardagen, som utgör grunden för pedagogisk trygghet. En nyckelroll i att bygga denna trygghet har den yrkesperson som arbetar med klassen eller gruppen. Då det gäller att ingripa i mobbning är det viktigt att ha regelbundna uppföljningsmöten med berörda parter och ett nära samarbete med vårdnadshavarna tills man kan konstatera att mobbningen har upphört.

Inom grundläggande utbildningen stöder eller ansvarar teamet för att ingripa i mobbning, enligt överenskomna handlingssätt, för utredning och uppföljning av mobbningsfall samt det mobbningsförebyggande arbetet. Teamet samarbetar med lärare, vårdnadshavare och andra behövliga mångprofessionella aktörer, och använder enhetsspecifika planer samt vid behov kriskort i sitt arbete.

Eftersom mobbning handlar om ett gruppfenomen och gruppnormer ingriper vi på gruppnivå genom att göra nödvändiga förändringar i exempelvis lärmiljön och gruppindelningarna. Vi stärker studerandes förståelse för fenomenet och deras förmåga att agera mot mobbning.

Vi utser en vuxen stödperson både för den som utsätts för mobbning och för den som utför mobbade handlingar. Barnet, den unga eller den vuxenstuderande kan påverka vem som blir hans stödperson. Vid behov utarbetar vi en plan för att trygga skoldagen eller daghemsdagen för den som utsätts för mobbning, i vilken eleven själv är delaktig.

Att ingripa i mobbning kräver ofta mångprofessionellt samarbete. Vi erbjuder stöd till den som utsätts för mobbning och till den som deltagit i mobbningen, och hänvisar till elevvårdens tjänster. Vi inrättar en yrkesövergripande expertgrupp om det uppstår oro kring studerandes välbefinnande. Också familjen kan få stöd för att bearbeta de känslor som mobbningen väckt, via familjerådgivningen och [Mannerheims Barnskydds Nylands distrikt](#).

Vi samarbetar och ber vid behov om hjälp eller stöd

Vid långvariga och utmanande mobbningssituationer kan enheterna vid behov begära konsultation av en specialsakkunnig i frågor som gäller ingripande i mobbning. ([Snart tillgänglig – en länk till videon turvallisouden tekijät \(säkerhetsfaktorer\) som handlar om specialsakkunnigarbetet](#)) Inom den grundläggande utbildningen kan även K-0-utbildade medarbetare i Vanda tas in som stöd i utredningsarbetet. Deras arbete koordineras av en specialsakkunnig i frågor som gäller ingripande i mobbning.

I Vanda bedriver polisen i Östra Nyland ett nära samarbete med skolorna genom sin förebyggande funktion. Skolorna får stöd av polisen i utredningen av situationer som rör brottsliga handlingar. Skolorna har också möjlighet att konsultera polisen i oklara situationer, till exempel i frågor som gäller polisanmälan.

Vid konfliktsituationer och meningsskiljaktigheter mellan vårdnadshavare kan man be om hjälp från medlingsbyrån ifall skolans eller läroanstaltens egna metoder inte är tillräckliga eller om det behövs extern hjälp för att hantera situationen. Man kan också be om hjälp från medlingsbyrån för att medla i situationer som inträffat utanför skoldagen. Sådana fall som uppfyller kriterierna för ett brott kan hänvisas till medling via polisen. Om det är oklart ifall ärendet lämpar sig för medling kan du ta kontakt med medlingsbyrån (sovittelutoimisto@vantaa.fi) och diskutera situationen med en sakkunnig medlare.